

מדינת ישראל
ועדה ממשלתית לבחינת מדיניות הענישה

יום ראשון, ח' באלול התשע"ב, 26/8/2012

נוכחים :

השופטת (בדימוס) דליה דורנר - יו"ר הוועדה
פרופ' אורן גזל אייל – מרכז הוועדה
פרופ' אפרת שוהם, יו"ר האגודה הישראלית
לקרימינולוגיה, המכללה האקדמית אשקלון
אסף וסרצוג – אגף תקציבים, משרד האוצר
עו"ד ענת אסיף – יעוץ וחקיקה, משרד המשפטים
ד"ר חגית לרנאו - הסנגוריה הציבורית הארצית
עו"ד יהושע (שוקי) למברגר – פרקליטות המדינה
השופט דניאל בארי – שופט בית משפט השלום בתל אביב
רחל שרביט – ראש חטיבת תקון במשרד הרווחה
אפרים ברכה – אגף חקירות, משטרת ישראל
מיכל ברק – שב"ס
חנן סידור - מזכיר הוועדה

פרוטוקול

אורן גזל אייל:

הזמנו לפגישה הזאת בעקבות השיחות שהיו לנו עם בתי משפט, לפתרון בעיות לסוגיהן, את השופט בארי מבית המשפט לסמים בתל אביב, כדי שישתף אותנו בפרקטיקה שלו כדי שנראה איך אפשר להרחיב את המודל הזה לסמים ליתר חלקי הארץ גם מחוץ להקשר של סמים, בהקשרים האחרים שדיברנו עליהם.

דניאל בארי:

ערב טוב. הפרוייקט הזה שהוא עדיין נקרא פיילוט, פועל בתל אביב מאז מרץ 2003, פיילוט מתמשך. בשנת 2002 מי שהיתה נשיאת בית המשפט בתל אביב, השופטת בקנשטיין, עשתה סיור בארצות הברית והתרשמה מבתי משפט שמתחמים בתחום הסמים, מה שנקרא בתי משפט לסמים, וביקשה ליישם את זה גם בישראל, בלי שינוי חקיקה אלא באמצעים הקיימים. לצורך זה הוקמו מספר ועדות שדנו בסוגיה. נטלו חלק התביעה, המשטרה, שירות בתי הסוהר, בית המשפט, שירות המבחן וגורמים נוספים, ובסופו של דבר הוחלט שאכן יוקם בית משפט שידון בענייני סמים, כשהמטרה היא לאתר אנשים שמתאימים לטיפול, לקבל את הסכמתם להיקלט בתכנית הפיילוט ולאחר מכן לשחרר אותם בתנאי מעצר בית מלא לקהילה טיפולית כאשר הטיפול הוא 12 חודשים בקהילה הטיפולית ולאחר מכן לשלב אותם גם בעבודה מחוץ לקהילה הטיפולית למשך כחצי שנה בפיקוח מלא ולאחר מכן לסיים את ההליך המשפטי בעניינם. כדי שיהיה גם ליווי של בית המשפט במהלך כל התקופה הזאת של לפחות 18 חודשים, אותם אנשים שנקלטו בתכנית הובאו אחת לחודש וחצי חודשיים בפני שופט, והיות ורק שופט אחד ריכז את התכנית הזאת, אז הובאו בפניי. אני קיבלתי תסקירים מוקדמים משירות המבחן. גם לעניין זה מונה קצין מבחן שטיפל בפרוייקט הזה באופן בלעדי, שהעביר את התסקירים מוקדם יותר ואם היה צורך לעודד, להתריע,

השופט דורנר:

אבל איך ידעו מי? יש עברייני סמים מרובים.

דניאל בארי : נקבעו שתי דרכים לאיתור המועמדים, דרך אחת

שלא עבדה בפועל אבל אני אזכיר אותה, היתה במהלך החקירה, חוקרים שהתרשמו שאותם האנשים שמודים בעבירות סמים או עבירות נלוות מתאימים לעבור טיפול, ימליצו בפני טובי הממונה בתביעות להעביר את העניין לעיון הוועדה, והדרך השנייה שהיא הדרך שבפועל עובדת, היא אנשים שהסתבכו בעבירות סמים או עבירות נלוות והתביעה מבקשת את מעצרים עד תום ההליכים. אותם האנשים עצמם או הסניגורים שמייצגים אותם, פנו לוועדה כדי לבחון אפשרות שילובם באותה תכנית פיילוט. היום 95% ואולי יותר מגיעים לתכנית באמצעות השיטה השנייה, דהיינו כשיש דיון בעניין מעצרים עד תום ההליכים.

השופט דורנר : בכל מקרה שיש בקשה למעצר עד תום ההליכים,

רק בתל אביב או בכל הארץ?

דניאל בארי : זה רק בתל אביב.

השופט דורנר : רק בתל אביב, ברמה של בית משפט שלום, בתי

המשפט השלום בתל אביב, הם כמה וכמה, לא? כמה יש?

דניאל בארי : היום בעצם רק אחד.

השופט דורנר : טוב. בכל אופן בכל מקרה כזה אם אני מבינה נכון,

כאשר יש בקשה למעצר תום ההליכים, נשקלת אפשרות להעביר אותם אם תהיה בקשה כזאת.

דניאל בארי : אם תהיה בקשה. כמובן נקבעו קריטריונים,

עבירות מסוימות פסלו מראש את האיש מלהתקבל לתכנית, כמו עבירות מין חמורות או עבירות אלימות חמורות.

השופט דורנר : אז זה לא דווקא סמים. נלוות. וצריכה להיות

בקשה מצד הנאשם.

דניאל בארי : צריכה להיות הסכמה מצד הנאשם להתקבל.

השופט דורנר : מי יוזם את זה?

דניאל בארי : לפעמים הנאשם. ברוב המקרים הסניגור. ואז זה

מובא לוועדה. הוועדה מראינת את האיש, בודקת קודם כל שהוא עומד בתנאים

המוקדמים, שהקריטריונים הפוסלים אינם קיימים, ואם אכן הקריטריונים מתקיימים, יש שלב של בדיקות רפואיות.

השופט דורנר: ומי יושב בוועדה?

דניאל בארי: בוועדה יושבים נציג משרד הבריאות, נציג הרשות למלחמה בסמים, נציג שירות המבחן ומרכז את הוועדה, נציג בית משפט שהוא בדרך כלל עוזר משפטי. היום זאת העוזרת המשפטית שלי, שהיא יושבת גם בוועדה.

השופט דורנר: טוב, תודה.

דניאל בארי: ואז ברגע שהם מתקבלים ועוברים את כל הבדיקות, ולצורך זה השופט שדן במעצרים עם תום ההליכים נותן אישור להוציא אותם מבית המעצר לצורך ביצוע בדיקות, ואם הכל אכן מתקיים והאיש עדיין מעוניין להשתלב ולהתקבל, איש, כמובן כולל אישה, יש גם מספר נשים שהתקבלו לפרוייקט, אז הם מתקבלים לאחת מהקהילות הטיפוליות ומתחיל ההליך של הטיפול. מבחינת נתונים, אנחנו עכשיו התחלנו, בעצם מזה כבר שמונה חודשים, מחקר לגבי כל אלה שעד לפני חצי שנה סיימו את הפרוייקט, כדי לעשות השוואה בין אלה שסיימו בהצלחה את הפרוייקט לבין גופים אחרים שדרכם אנשים עברו טיפול גמילה, כדי להשוות מבחינה אחוזית כמה מהם חוזרים לבצע עבירות וכמה מהם אינם חוזרים לבצע עבירות. אין עדיין נתונים סופיים, אבל מנתונים ראשוניים שקיבלתי והם עדיין לא לפרסום, 51% בערך לא חוזרים לבצע עבירות.

השופט דורנר: והאחרים?

דניאל בארי: אין לי עדיין נתונים לגבי האחרים.

אפרת שוהם: מתוך כמה זמן?

דניאל בארי: המעקב התחיל מ-2003, שחלקם כבר שנים לא מבצעים עבירות. יש אפילו מקרי הצלחה מאוד משמעותיים כמו הראשון שסיים את הפרוייקט בשנת 2004, הצליח לסיים לימודים באוניברסיטה והיום הוא מדריך ראשי באחד ממוסדות הגמילה, התחתן, יש לו ילדים.

אורן גזל אייל: מי מלווה את המחקר?

דניאל בארי: מי שמבצע את המחקר זה מכון הנרייטה סולד,

והגברת שעושה את זה זאת אורית בנדס יעקב.

אורן גזל אייל: מה שרצייתי לדעת זה איך מבצעים כזה מחקר מצד

הביקורת.

דניאל בארי: את תכנית המחקר שלה, אני יכול להשאיר לכם

את זה.

אורן גזל אייל: אוקיי.

דניאל בארי: בבקשה. הבאתי גם מסמך אודות התכנית. אם

אתם מעוניינים, אוכל להשאיר גם את זה.

ענת אסיף: מי בעצם בנה את הנוהל?

דניאל בארי: הנוהל נבנה בשיתוף כל הגורמים שהשתתפו בזה,

משטרת ישראל, שירות המבחן, הרשות למלחמה לסמים, בית המשפט, נציג משרד

הבריאות היה. עבודה משותפת נעשתה.

ענת אסיף: מעין ועדת היגוי.

דניאל בארי: היתה ועדת היגוי.

אפרת שוהם: ההשתתפות בתכנית טיפולית היא תנאי מובנה

לתוך הפרוייקט? כי אני זוכרת בזמנו שהשופטת בקנשטיין פנתה למי שעושה מחקר

בורסיה האמריקאית. הנושא הזה של קהילה טיפולית הוא לא בהכרח חלק מבית

משפט סמים. למשל הליווי הוא בעיקר על ידי השופט של בית משפט סמים. פה אני

מבינה ורסיה קצת שונה.

דניאל בארי: אצלנו הקהילה זה תנאי הכרחי למעט מספר

חריגים שמקבלים אותם למוסדות יום בגלל נסיבות משפחתיות מאוד מיוחדות,

אבל באופן עקרוני זה קהילה סגורה, קהילה טיפולית למשך שנה אחת. הניסיון

מלמד שמי שעובר את הקהילה הטיפולית, עובר לא רק גמילה פיזית שזה החלק

הקל של העניין, עובר את הגמילה הנפשית ומה שחשוב יותר, מתקבל להוסטל ושם

דואגים לפתור לו את הבעיות שמעיקות עליו, כמו חובות, בעיות רפואיות, ודואגים

שגם יהיה לו מקום עבודה קבוע, שזה מרחיק אותו מהסביבה העבריינית שהוא היה קשור אליה.

אפרת שוהם: אבל הנושא של קהילה טיפולית הוא ברור. מה הייחוד של בית משפט סמים?

דניאל בארי: הליווי. זה מתקיים אחת לחודש וחצי.

השופטת דורנר: בית המשפט, יש לו את הכוח כאילו לגלגל אותו גם לענישה.

אפרת שוהם: ההרתעה, אבל מה שאני רציתי זה לשמוע על הפיקוח, כי בפרוייקט האמריקאי העניין העיקרי זה בעצם הפיקוח של השופט עצמו והקשר הבלתי אמצעי של השופט עם האדם שנמצא בפיקוח.

דניאל בארי: אכן כשהם מגיעים אלי, אני כמוכן מכיר אותם, זה לא קבוצה מאוד גדולה, ואני מקבל עליהם נתונים מוקדמים. אני יכול אכן לדבר איתם, להתריע, להסביר להם, גם להעביר להם מה עלול לקרות אם חס וחלילה הם לא מצליחים ולא מתקדמים בטיפול.

שוקי למברגר: אני רוצה לשאול שאלה. אם הקבוצה הנבחרת מקורה באותם נאשמים שהוגשה כנגדם בקשה למעצר עד תום ההליכים, רובם.

שוקי למברגר: רובם המכריע, זאת אומרת אנחנו נמצאים פה עכשיו בדרך כלל עם אותם עבריינים שהעבירות שלהם ברמה יותר גבוהה, כאלו שלכאורה התביעה לפחות סבורה שראוי להגיש בעניינם מעצר עד תום ההליכים, אז זה לא רק צריכה עצמית, בדרך כלל זה יהיה או אחזקה בכמויות משמעותיות או סחר, מפני שאחזקה עצמית,

דניאל בארי: סחר לא מקבלים, אלא אם כן,

שוקי למברגר: אז רק אחזקה.

דניאל בארי: למימון הצריכה המשותפת,

אורן גזל אייל: זה יהיה פריצה, זה יכול להיות על עבירות נלוות לפעמים.

שוקי למברגר: הבנתי, הבנתי. אוקיי, בסדר גמור. אבל עבירות יותר חמורות, לכאורה עבירות, נסיבות יותר חמורות. עכשיו זה עונה לי למה היכולת להצליח יותר, בגלל שאם באים לבית המשפט עם שוט, בגלל שאדם שאין לו מעצר עד תום ההליכים, אז אומרים לו תשמע, - - - בשביל מה לי הצרה הזאת? ככה הוא יודע אם הוא עומד בפני סכנה למעצר מייד, אז יש לו מוטיבציה יותר גדולה.

דניאל בארי: אין ספק.

שוקי למברגר: זה מעניין. דווקא החומרה פה היא אלמנט שיכול לאפשר טיפול יותר אפקטיבי.

אורן גזל אייל: אוקיי, בא הנאשם עם בקשה למעצר עד תום ההליכים, דיון ראשוני, מגיעים איתו נניח להסכמה,

דניאל בארי: לא מייד מגיעים איתו להסכמה. כאן מקובל שופט המעצרים. גם אצלנו בתל אביב זה שופט אחד שגם במעצרים עד תום ההליכים, מפנה אותו לקבלת תסקיר מעצר כמקובל. תסקיר המעצר נותן את האינדיקציה הראשונית אם האיש מתאים להליך טיפולי כלשהו. בינתיים הסניגור, לא פעם זה סניגור ציבורי שמייצג אותו, יודע על התכנית בתל אביב. כל הסנגוריה כמובן מודעים לקיום התכנית, מבקשים להפנות לתכנית. השופט שוקל, בודק אם לדעתו יש מקום להיעתר לבקשה. אם הוא נעתר לבקשה, אז הוועדה בוחנת את הדברים. ההליך כולו כשהאיש במעצר, לוקח בין חודשיים לחודשיים וחצי עד שהוא מגיע לקהילה. הוא בסביבות חודשיים עצור עד שכל ההליך מסתיים, לרבות הבדיקות, והוא מתקבל לקהילה הטיפולית.

אורן גזל אייל: ומאותו רגע?

דניאל בארי: מאותו רגע כל חודש וחצי בערך,

השופט דורנר: קודם כל הוא משוחרר.

דניאל בארי: הוא משוחרר למעצר בית מלא במוסד גמילה.

השופט דורנר: בסדר. אני בעוונותיי הייתי עושה דבר כזה, משחררת אותו ממעצר למוסד גמילה, בלי הפיקוח, אז לפעמים זה עבד, לפעמים זה לא עובד כפי שאנחנו יודעים.

דניאל בארי: כאן היתרון שזה אינטנסיבי.

השופט דורנר: מה שהיתרון שלך הוא הפיקוח השוטף, כי למשל ההחלטה שלי אפילו בעליון, לפעמים היתה מתגלגלת, הייתי אומרת, בזה גמרתי את העניין, הצליח-הצליח, לא עקבתי. היתרון הוא בפיקוח.

דניאל בארי: אני גם מכיר בסופו של דבר את האנשים, כי הם מגיעים אלי כל חודש וחצי.

השופט דורנר: אפשר להשתמש בטכניקה הזאת לאו דווקא למכורים בסמים?

דניאל בארי: הרחבנו את זה למכורים לאלכוהול לפני שנתיים וחצי, כי היו הרבה מאוד,

השופט דורנר: זאת אומרת צריך להיות מכורים או סתם עברייני? לפי הניסיון שלך זה מוכרח להיות איזה התמכרות למשהו או פשוט התמכרות לעבירות כפי שאני אומרת לעבריינות, האם אני יכולה על ידי פיקוח לעבריינים שעדיין יש תקווה בהם,

דניאל בארי: אני חושב שיש חשיבות לטפל במכורים עצמם, כי עצם ההתמכרות גוררת אותם לביצוע העבירות. אם מצליחים להתגבר על ההתמכרות, כי מכור לביצוע עבירות זה קצת כללי מדי.

השופט דורנר: זה כללי מדי.

דניאל בארי: קשה למצוא פתרון שיהיה מתאים לקבוצה,

מיכל ברק: אבל אם היפותטית מחר היו מסגרות לטיפול בעברייני מין, מסגרות טוטליות כאלה, אז יכול להיות שזה בהחלט יהיה רלוונטי גם לזה. אני חושבת שהדבר התלוי מסגרת רלוונטית שאפשר להתאים אותו,

השופט דורנר: כלומר, פה יש לי מוסד גמילה. או באלימות במשפחה יש לי.

- דניאל בארי:** יש לגבי אלימות במשפחה.
- מיכל ברק:** יש פה תשתית שהיא,
- דניאל בארי:** באמת בית נועם מצליח לא רע לעניין האלימות במשפחה.
- השופטת דורנר:** כן,
- מיכל ברק:** דיברתי על אסירים משוחררים,
- שוקי למברגר:** זה גם אצלך מכורים לאלכוהול?
- דניאל בארי:** כן. יש יותר ויותר לצערי.
- אורן גזל אייל:** אז היה דיון ראשוני, הוחלט לשלב אותם בתכנית. הוא עבר למסגרת הטיפולית. התיק הפלילי, איפה הוא עומד בשלב הזה? יש הודעה, יש הקראה?
- דניאל בארי:** התיק הפלילי מתנהל כמו כל תיק פלילי, למרות שבמסמכים שנתתי לך, אחד התנאים שמופיע שם, הם צריכים להודות.
- דניאל בארי:** זה כמובן עלי לא מקובל. אני לא מחייב אף אחד להודות אם יש כתב אישום של שלושים פרטי אישום. אולי האיש לא ביצע, הוא לא מעורב בהם, אז אני לא דורש הודעה גורפת אלא מבקש מהסניגור כמו בכל תיק רגיל לבדוק את התיק, לשוחח עם התביעה. ברוב המקרים הם מודים, אם לא בישיבה הראשונה, בישיבה השנייה.
- שוקי למברגר:** זה תנאי לכניסה להליך טיפולי?
- דניאל בארי:** זה תנאי שלפחות הוא מקבל אחריות, אם לא על כל הדברים שהוא עשה, על חלקם המכריע.
- אורן גזל אייל:** אוקיי, אז זו הודעה בישיבה הראשונה או השנייה. בינתיים הוא בטיפול ובינתיים התיק הפלילי מושהה.
- דניאל בארי:** לא, הוא לא מושהה, הוא כל הזמן מתקיים. כל חודש וחצי הוא מגיע, יש תסקיר שמסביר את ההתקדמות. זה לפני הטיעונים לעונש.

אורן גזל אייל: אוקיי, בעצם כל ההליך הוא בשלב הטיעונים

לעונש. כל ההליך מתקיים מדי חודש וחצי, השמעת דיווח שנמשך כ..

דניאל בארי: לאנשים האלה יש גם הרבה תיקים. לפעמים יש גם

צירוף תיקים. הם אוספים מכל הארץ את התיקים התלויים ועומדים עד שזה מגיע

לטיעונים לעונש. אם באמת ההליך מצליח מבחינת האיש,

השופט דורנר: אז זה מאוד מרשים.

אפרים מלכה: זה אחוז גבוה.

דניאל בארי: האחוז הוא גבוה.

שוקי למברגר: מה זה מצליח?

דניאל בארי: המשמעות של ההצלחה, א', זה סיום ההליך

בהצלחה.

השופט דורנר: קודם כל, הוא כבר עובר את הגמילה, שזה לא כל

כך פשוט. ---- אז עצם העובדה שהוא באמת עובר את כל תהליך הגמילה, שזה

תהליך קשה מאוד כנראה לאדם מכור, זה לא פשוט, זה משהו.

דניאל בארי: זה תהליך קשה, הם אומרים את זה. הם אומרים

שהם לא תיארו לעצמם שזה יהיה כל כך קשה.

שוקי למברגר: ואיך ההליך המשפטי מסתיים? נניח הוא נגמל,

איך ההליך המשפטי מסתיים?

דניאל בארי: אם הוא נגמל ואם הוא הצליח וגם סיים את

ההוסטל ויש המלצה חיובית של שירות המבחן, בדרך כלל העונשים המותנים

מוארכים. הוא מקבל מאסר מותנה וצו מבחן לתקופה נוספת כדי שאפשר יהיה

לעקוב ולא להשאיר אותו מייד ללא כל פיקוח ואז העניין מסתיים בתקווה שלא

יחזור יותר לבתי משפט.

השופט דורנר: אתה אומר 51%,

אורן גזל אייל: ואלה שחוזרים, חוזרים אליך?

דניאל בארי: חלקם חוזרים אלי. היו מקרים כאלה לצערי,

שכמובן קיבלו עונשים בהתאם לרמת הענישה המקובלת. חלקם מגיעים לשופטים אחרים.

אורן גזל אייל: מה צוואר הבקבוק?

השופט דורנר: למה זה פיילוט?

דניאל בארי: אינני יודע. האמת היא שזה קצת תמוה. יש שני

דברים שלדעתי הם תמוהים, אחד שזה רק בתל אביב. זה גם פוגע בעקרון השוויון, כי אין שום סיבה שמישהו בחיפה לא יזכה לאותם תנאים.

השופט דורנר: שהחברה שלנו לא תזכה.

דניאל בארי: צוואר הבקבוק זה מקומות. אין לי סוף מקומות

בקהילה. הקהילות האלה הן אמנם לא קטנות אבל עדיין.

אורן גזל אייל: כלומר, יש להניח שאם היו עוד מקומות, אז היו

עוד אנשים שנכנסים.

דניאל בארי: אני מאמין שכן, בטח אם ירחיבו את זה לכל

הארץ.

השופט דורנר: צוואר הבקבוק זה קהילות מתאימות שניתן

לשלוח.

דניאל בארי: היום אנחנו עובדים עם חמש קהילות. אנחנו

עובדים עם מלכישוע, עם אילנות, בית אדיבה, מבט נשי.

שוקי למברגר: איפה זה מבט נשי?

דניאל בארי: מבט נשי זה באזור בית שמש, ובשער מנשה, מרכז

לבריאות הנפש, שם מקבלים כאלה שהם סובלים מתחלואה כפולה, שיש מקרים בודדים כאלה שיש גם בעיות נפשיות.

שוקי למברגר: אתה יכול להגיד כמה מקומות יש בזמן התאום?

דניאל בארי: אני מעריך שלפרויקט הזה בכלום ביחד יש

בסביבות שלושים מקומות. יש עוד גורמים שמפנים, זה לא רק הפרוייקט. אנחנו לא

סוגרים את הקהילות.

אפרת שוהם: בחצי שנה תעסוקה, בתום ה-12 חודשים זה

בדיקות המבחן או בעצם להגיע אליך?

דניאל בארי: הוא גם מגיע אלי. למרות שהוא עובד, הוא מגיע.

שוקי למברגר: במסגרת המבחן, אחרי גזר הדין?

דניאל בארי: אחרי גזר הדין פעמיים אני מקבל דיווחים בלי

הנאשם, משירות המבחן, גם אחרי שסיימתי את התיק.

שוקי למברגר: אחרי שהתיק מסתיים אתה מקבל?

דניאל בארי: כן, אני מקבל משירות המבחן. אם יש איזו בעיה

מיוחדת, אני יכול לפנות לגורמים המקצועיים לבקש את עזרתם, לרשות למלחמה בסמים.

השופט דורנר: מה הסמכות שלך?

דניאל בארי: אין לי סמכות פורמלית. אין לי סמכות פורמלית,

לכן אני לא עושה את זה. מרכזת הוועדה, שהיא העוזרת המשפטית שלי כדי שהאיש לא יתדרדר שוב, עושה את הטלפון המתאים.

אורן גזל אייל: מה קורה עם 49% שלא הצליחו? מה קורה?

דניאל בארי: חלקם, יש לנו נתונים ראשוניים, אני מקווה שעוד

שלושה-ארבעה חודשים המחקר הזה יתפרסם, אז אפשר יהיה לקבל גם נתונים יותר מדויקים. חלקם לא חוזרים לסמים. אלה שהיו בין 3 ל-11 חודש ויש כאלה שלא מחזיקים עד הסוף ונופלים תוך כדי הטיפול, מתוכם להערכתי לפחות 25% לא חוזרים לסמים.

אורן גזל אייל: ואיך מסתיים ההליך המשפטי לגביהם?

דניאל בארי: זה יותר בעייתי. מסתיים רגיל. אם יש תנאי

להפעלה, אז מפעילים את זה וכו'. מתחשבים כמובן במכלול הנסיבות.

אורן גזל אייל: עד כמה ההליך הזה יותר מוצלח מסתם שליחת

האנשים האלה לקהילות?

- דניאל בארי:** הנתונים הראשוניים, ולכן אני זהיר, של אותה בודקת, שזה יותר מוצלח בצורה משמעותית, בצורה מובהקת, כמה בדיוק, אני מקווה שהיא תיתן את זה בסוף, כי יש באמת גם קבוצת השוואה.
- אורן גזל אייל:** האם קבוצת ההשוואה היא ברת השוואה? אחת הבעיות של מי שפונה אליך,
- דניאל בארי:** תמיד בכל מחקר צריך לבדוק.
- אורן גזל אייל:** למה?
- חגית לרנאו:** כי יש את זה רק במחוז אחד. אני פשוט מכירה קצת נתונים, שאתם עובדים בערך עם 20 נאשמים.
- דניאל בארי:** התחלנו בשנה עם 15-16. עכשיו אנחנו בסביבות 24-25.
- חגית לרנאו:** יש לך הרבה עם מה להשוות את זה. גם במחוזות אחרים.
- אורן גזל אייל:** לא פילחנו את זה למחוזות אחרים. אין לך את הסינון העצמי הזה כי פה מדובר בנאשמים שהם או הסניגורים שלה פנו להליך הזה.
- חגית לרנאו:** אבל לדעתי בכל בית משפט שלום אתה תמצא נאשמי סמים במעצר שפונים לבית המשפט בבקשה להשתלב בתוכניות טיפול. לפעמים בתי משפט מסכימים, בדרך כלל הם לא מסכימים, אבל יש לך לא מעט, מאחר ומדובר בקבוצה מתוך האוכלוסיה, יש לך קבוצה מאוד מאוד קטנה של הפרוייקט הזה,
- אסף וסרצוג:** למה ההשוואה, לאיזו אלטרנטיבה?
- השופט דורנר:** לעבריינים בעבירות דומות.
- אורן גזל אייל:** לא, תראה, יש פה שתי שאלות.
- אסף וסרצוג:** לאיזה ענישה? זאת הכוונה.
- אורן גזל אייל:** למי שהלך לקהילות דומות אבל לא במסגרת בית משפט לסמים. זאת אומרת, יש פה שתי שאלות, אחת האם הקהילות האלה דומות, והשנייה האם בית המשפט לסמים. זה שני דברים שונים.

השופטת דורנר: כי שופט יכול לשלוח אותו, לומר תנאי, אתה יכול

להשתחרר ממעצר בית לקהילה. הוא לא חוזר ואין לו כל הפיקוח. מה קורה אז?

אפרת שוהם: דרך אגב אחוז הנשירה מהוסטל שברשות לשיקום

האסיר, של אסירים משוחררים היא מאלה לפעמים הוא בדיוק אותו דבר או 50%,

אבל זה לא מדד של הצלחה. גם פה ההצלחה היא אישית, איך לסיים את ה-12

חודשים ואחר כך אני לא יודעת בדיוק איך נעשה המעקב.

חגית לרנאו: אגב, גם רוב הנתונים בארצות הברית על בתי

משפט לסמים מדברים על 50% הצלחה.

אפרת שוהם: תראי, זה די מדהים המספר.

השופטת דורנר: אנחנו 51.

דניאל בארי: מה שחשוב זה אחוז הרצבידיזם, כי הערכה היא,

וכמובן עדין לא ראיתי את ממצאי המחקר, שזה מוריד בצורה משמעותית את

הרצבידיזם.

אורן גזל אייל: כשאתה אומר זה מוריד אתה מתכוון לבית משפט

לסמים ולא הטיפול בקהילה.

דניאל בארי: אני מדבר על בית משפט לסמים. אין לי כמובן

שום דבר נגד הטיפול בקהילה.

השופטת דורנר: אם זה היה אותו אחוז רצבידיזם, אז מה עשינו?

אורן גזל אייל: כן.

מיכל ברק: אבל אנחנו לא יודעים מה אחוז רצבידיזם.

דניאל בארי: עדיין לא.

חגית לרנאו: כי כשאתה קורא את הפסיקה של בית המשפט

העליון ורוב בתי המשפט בענייני עברייני סמים, אתה רואה שהפסיקה, הכיוון

המרכזי שלה זה להגיד, אם אדם לא התחיל את הליך הטיפול בסמים לפני מעצרו,

לא נשחרר אותו ממעצר.

שוקי למברגר: זה החוק אומר.

מיכל ברק: החוק לא אומר את זה.

- שוקי למברגר :** כן, אני חושב שכן.
- מיכל ברק :** החוק לא אומר את זה. זו פסיקה שהיא נפסקה בשנים האחרונות. הכוח של הדבר הזה מעבר לשאלה,
- השופטת דורנר :** היה לי ברור שאם אני מוצאת לו פתרון לגמילה, לכן זה איך אומרים, טוב, עכשיו אני יכולה להסתכל על זה מהוועדה.
- מיכל ברק :** מעבר לשאלה של אם תקין עוד קהילות ועוד עברייני סמים יצליחו ללכת לקהילות האלה, אז אולי זה יהיה אותו אפקט, זה שאתה בונה בתוך מערכת המשפט מנגנון שמתעל, קודם כל בודק מה המקרים המתאימים, בהנחה שבאמת הוועדה,
- השופטת דורנר :** אני, יש לי שוט, אני כופה עליהם. הוא לבד לא ילך לקהילה. אם הוא לא יודע שמחכה לו בית סוהר, הוא רוצה סמים. סמים זה כייף.
- מיכל ברק :** לא, נקודת ההתחלה היא מעצר, זה נכון.
- השופטת דורנר :** בוודאי, זה מוכרח להיות מעצר. זה כל הרעיון.
- מיכל ברק :** זה נכון, השאלה היא מה אנחנו עושים עם אלה שנעצרו, האם אנחנו אומרים להם, נעצרתם, אז עכשיו תהיו במעצר.
- השופטת דורנר :** וודאי לא. לא. זו הזדמנות לטפל בהם.
- אורן גזל אייל :** מישוהו פה יודע מה העלות של שירות בקהילה לעומת עלות מעצר למשל?
- השופטת דורנר :** אולי אסף יבדוק.
- דניאל בארי :** הם משלמים באמצעות הביטוח הלאומי. הם משלמים סכום מסוים.
- השופטת דורנר :** זה מעניין. אנחנו הרי גם מסתכלים על העניין מנקודת ראות כלכלית.
- אסף וסרצוג :** יש הבדל משמעותי. כמובן ששירות בקהילה יותר זול.
- השופטת דורנר :** יותר זולה ויותר יעילה.

- אורן גזל אייל:** יותר כלכלי לא להקים עוד קהילות, כי האנשים האלה, האלטרנטיבה שלהם היא רק מעצר.
- אסף וסרצוג:** ברגע שזה באמת בא על חשבון מעצר, שאתה לוקח כמות,
- השופט דורנר:** לא, בוודאי.
- אסף וסרצוג:** אתה לא מרחיב עכשיו את כמות,
- השופט דורנר:** ברור. הרעיון הוא שזה אנשים שצריכים ללכת למעצר, כי הם,
- אורן גזל אייל:** פה גם החשש הוא הרבה יותר קטן, כי יש שופט אחד שדן במעצר ואחרי שהוא החליט שאתה תעצור אותו עד תום ההליכים,
- השופט דורנר:** ההחלטה היא, הוא הולך למעצר אבל אני מתנה את זה.
- אורן גזל אייל:** אז החשש להרחבת רשת דווקא בהקשר הספציפי הזה הוא מאוד קטן, נראה לי.
- ענת אסיף:** יש כאלה שמשוחררים מהמעצר עם איזוק? יש אפשרות כזאת?
- אורן גזל אייל:** אין צורך, כי הם בתוך הקהילה.
- דניאל בארי:** אם יש איזוק, אז לא מקבלים אותם. אם זה עד כדי כך מסוכן.
- השופט דורנר:** זה באמת דבר מוזר.
- דניאל בארי:** האמת היא שגם ועדת הסמים של הכנסת קיימה דיון בעניין הזה והם גם הביעו פליאה למה זה רק בתל אביב.
- השופט דורנר:** מי למעשה החליט על צמצום כזה? הנהלת בתי המשפט?
- דניאל בארי:** זאת היתה יוזמה של הגברת בקנשטיין, שהיא עשתה את זה ואז בעצם האחרים לא אימצו את השיטה.
- אורן גזל אייל:** והשאלה השנייה אם באמת יש יותר ישום,

- דניאל בארי:** זה הוצע ואני יודע שחלק מבתי המשפט ביקשו את תמיכת הנהלת בתי המשפט. גם ביקשו תוספת תקנים במזכירות וכו'.
- אורן גזל אייל:** צריך עוד חקיקה כדי לסייע לפעילות של בית משפט או שהכלים שיש היום,
- דניאל בארי:** אני לא סבור.
- השופט דורנר:** הם יסתדרו עם זה יפה מאוד.
- דניאל בארי:** זה עבד יפה תשע שנים. אין סיבה שזה לא יעבוד.
- אורן גזל אייל:** לא יודע, יכול להיות שאתה מרגיש שיש איזה כוח שלא ניתן לך, למשל פיקוח אחרי גזר דין, לא יודע מה, אני סתם,
- דניאל בארי:** זה עלול לסבך את זה.
- אורן גזל אייל:** עלתה פה שאלה לאיזה תחומים נוספים אפשר.
- השופט דורנר:** לאיזה תחומים נוספים אפשר, אז הוא אומר אלכוהול. הרעיון הבסיסי פה זה מקום.
- חגית לרנאו:** אלימות במשפחה.
- השופט דורנר:** אלימות במשפחה.
- חגית לרנאו:** ואנשים עם לקות.
- אורן גזל אייל:** אבל נאשמים עם לקויות,
- השופט דורנר:** מה אני אעשה איתם?
- חגית לרנאו:** להפנות אותם למסגרות טיפול לאנשים עם לקויות שכליות, כשזה מדובר בלקות כזאת, ולהקים לאנשים עם לקויות נפשיות כשמדובר בלקות כזאת, אבל לעשות את השילוב של מסגרות הטיפול במקרים המתאימים.
- אורן גזל אייל:** מה המסגרות שהיום מתאימות לנאשמים עם לקויות בשלב הזה של המעצר?
- השופט דורנר:** פיגור או מצב נפשי.
- חגית לרנאו:** פיגור או סף פיגור, לקות שכלית.
- השופט דורנר:** כן.

חגית לרנאו: אנחנו נכנסים לנושא גדול וכאוב. למשרד הרווחה יש לא מעט מסגרות לאנשים עם לקויות ולמשרד הבריאות יש עם לקויות שכליות, ומשרד הבריאות אחראי על האנשים עם לקויות נפשיות. זה החלוקה הבסיסית. העניין עם משרד הרווחה, שזה אנשים שהם על סף פיגור, זה שיש להם את האגף לטיפול במפגר, אז הם מגדירים אותם בדרך כלל כלא מפגרים, כי כדי להגדיר מישהו כמפגר היום, הוא צריך להיות ממש סיעודי, אז כל אלה שהם מתפקדים ברמה קוגניטיבית של ילדים בני 10-11 אבל יודעים להתלבש, הם כבר לא מפגרים, אז הם מעבירים אותם לאגף השיקום, אבל אגף השיקום של משרד הרווחה בדרך כלל לא מטפל בעבריינים, אז הם מעבירים אותם לשירות המבחן, אבל לשירות המבחן אין מסגרות טיפוליות, אז הם מעבירים אותם לשב"ס ושב"ס מקבלים את כולם.

מיכל ברק: אבל המסגרות שאת מדברת עליהם זה מסגרות טוטליות או זה מסגרות יומיות?

חגית לרנאו: רוב המסגרות הן מסגרות קהילתיות לא סגורות, לא הרמטיות. רוב הנאשמים עצמם הם ממסגרות הרמטיות. אלה שצריכים מסגרות הרמטיות, זו באמת הבעיה הכי,

מיכל ברק: יש הרבה כאלה?

חגית לרנאו: כן, השאלה זה מבחינת הפיקוח איך עושים

השופטת דורנר: יש הבדל משמעותי ברמת התיאוריה. העניין בגמילה אם אדם הוא מכור לסמים. אני אגמול אותו מסמים, אז ההנחה היא שהוא גם לא יפרוץ, ומסביב כל העבירות האלה. אם אדם הוא מפגר, אז הוא מפגר, הוא לא יהיה לא מפגר כשהוא יצא מהמסגרת הטיפולית. האם המסגרות האלה יכולות לגרום לכך שהאיש לא יעבור עבירות?

חגית לרנאו: יש מסגרות טיפוליות שמיועדות לאוכלוסיות האלה, למשל עברייני מין שמבצעים את העבירות של רקע של לקות שכלית, יש היום מכון רם ושקם, איזה שלוש מסגרות שמתחמות. זה לא כל כך טיפול, זה יותר חינוך מיני לאנשים האלה שהרבה פעמים באמת לא יודעים איפה עובר הגבול בין מה

שמותר ומה שאסור והם מפנים את הדחפים המיניים שלהם לילדים, כי זה מי שהם מרגישים איתנו נוח. אז יש מסגרות טיפוליות שנועדות לזה, זאת אומרת נועדות לקחת את האוכלוסיה הזאת ולעשות לה איזשהו חינוך שמותאם ליכולות למידה שלהם. לפעמים נדרשת התערבות שהיא עמוקה יותר, אבל גם לגבי עברייני סמים, עברייני סמים, השלב של הגמילה הוא השלב הראשון. אחר כך צריך שיקום תעסוקתי וצריך הרבה פעמים מקום מגורים. גם האוכלוסיה הזאת, הרבה פעמים הבעיה היא באמת דרי רחוב, כל מיני כאלה. צריך גם את המסגרות האלה להקים להם. ההנחה היא שבסוף הדרך אם באמת יש מסגרת טיפולית, אז הסיכוי שהם יחזרו לבצע עבירות.

השופטת דורנר:

מפני שהן פחות מתאימות לבית סוהר, זה ברור.

אורן גזל אייל:

אוקיי, נגמר הטיפול בקהילה, אין להם עוד מסגרת

עם שיקום תעסוקתי.

דניאל בארי:

ההוסטל דואג לתעסוקה. בדרך כלל הם כן

שומרים על רצף תעסוקתי.

אורן גזל אייל:

אוקיי. אז בעצם אחר כך ההוסטל ממשיך ללוות

אותם גם הרבה מעבר.

דניאל בארי:

כשאנחנו מדברים על 51%, זה לא מתייחס לאלה

שסיימו את כל הטיפול. בין אלה שסיימו את כל הטיפול, אחוז ההצלחה הוא הרבה

יותר גבוה. אני לוקח את אלה שאותרו והופנו.

השופטת דורנר:

גם אם לא גמר את הטיפול.

דניאל בארי:

כן, ודאי.

אורן גזל אייל:

לא יודע, הכיוון שמסתמן מפה זה שלא צריך בעצם

שינוי חקיקה. ניתן לעשות בתי משפט לפתרון בעיות מהסוג הזה כמו לסמים,

לאלכוהול.

השופטת דורנר:

פיגור, בעיות נפשיות. אלימות במשפחה.

אורן גזל אייל:

ובלבד שיוקמו מסגרות בהיקף מספיק רחב.

מבחינה תקציבית די ברור שזה חסכון, כי פה אין חשש אמיתי להרחבת רשת. כל

הזמן דיברנו, כל פעם כשהעלינו את החלופות דיברנו על הרחבת רשת. פה אין חשש אמיתי, כי זה אנשים שקודם כל אותרו ככאלה שצריכים להיות במעצר עד תום ההליכים. זה מסוג ההמלצות, לא שפשוט ליישם אותם, ממש לא, כי להקים עוד קהילות זה בטח לא פשוט בכל אחד מהתחומים האלה.

השופטת דורנר: אני לא יודעת, יכול להיות שיש כל מיני עמותות שרוצות ואין להן תקציבים. זה רק עניין של תקצוב נכון.

אסף וסרצוג: צריכים גם לחשוב על איזה מודל באמת, אם כבר זה הולך על משהו רחב יותר, כי בתי מעבר זה כבר צריכים להיות באמת איזשהו מודל שדרכו זה יכול להתקיים בצורה רציפה.

אורן גזל אייל: אבל כל אחד מהקבוצות האלה, יש היום קהילות שמתקיימות, זאת אומרת המודל קיים, אנחנו אפילו לא צריכים להמציא אותו.

אסף וסרצוג: המודל קיים אבל ברמה יותר מצומצמת, אני מניח. אנחנו מסתכלים על הכמויות שקיימות,

ענת אסיף: שולחים אנשים כל יום לתסקירים.

אסף וסרצוג: השאלה באמת האם יש אחדות.

השופטת דורנר: אם ישימו כסף על השולחן, יש בוודאי עמותות שרוצות פעילות כזאת או אחרת.

אסף וסרצוג: אתה גם רוצה לפקח על זה. ברגע שזה כבר מתחיל להתרחב, צריך לחשוב מה המודל הנכון.

השופטת דורנר: עוד יותר פשוט. אני לא צריכה לבנות עוד קהילות, אבל אני יכולה לקחת את מלכישוע שיש לה יכולת לקלוט כך וכך אנשים ועם סיוע מספיק היא תקלוט יותר. היא קיימת, כבר יש לה את כל הניסיון.

אורן גזל אייל: אין ספק שאם אתה מרחיב קהילות ומוסיף קהילות, זה מוסיף עוד נטל על המערכות המפקחות, בין אם המערכות המפקחות הן במשרד הרווחה או בין אם הן במשרדים אחרים, אבל זה נשמע כאילו העלות היא לא גבוהה אפילו במובנים של כוח אדם.

אסף וסרצוג: אני לא אומר את זה מההיבט של כוח אדם. היום אני לא מכיר, דיברנו על זה כבר באחת הישיבות של הוועדה, שיש בתי מעבר שהם באמת, זה בעצם המודל שאנחנו מדברים עליו עכשיו, מתעסקים עם כל מיני סוגים של בעיקר עבירות סמים, אלימות במשפחה וכן הלאה. השאלה עם כל אחד מהם, באיזה צורה הוא עובד ואיך הוא גם מתקצב את עצמו, איך זה קורה. אני לא יודע, אני מניח שאין אחידות מלאה בין כל בית מעבר אחד למשנהו. אני מניח שיש איזשהו שוני מסוים. ברגע שזה מתחיל קצת להתרחב, אז יכול להיות שבאמת יותר נכון לעשות גם איזה מודל תפעולי נכון, דרך מי זה עובר, דרך איפה זה מתוקצב אפילו לצורך העניין, ברמה הזאת.

אורן גזל אייל: אני מבין, אני רק לא בטוח, כיוון שיש מודלים לכל אחת מהקבוצות האלה, אני לא יודע אם הוועדה הזאת,

אסף וסרצוג: אין ספק שהפרטים הטכניים לא צריכים,

אורן גזל אייל: הוועדה לא תוכל להיכנס,

אסף וסרצוג: אני אומר את זה כהתייחסות. אני אומר את זה כמשהו שבאמת במידה וזה משהו שיוחלט עליו ככיוון שמתקדמים, אני חושב שזה אחד הדברים שצריך לשים לב אליו, זאת אומרת זה אחד הדברים שצריך לבחון איך עושים את זה נכון פשוט.

אורן גזל אייל: כשאתה אומר את זה, אני מפחד. אם כל אחד בחדר היה אומר את זה,

אסף וסרצוג: לא, דווקא הכוונה היא, אני חושב שזה גם אינטרס פה של כולם בסופו של דבר, כי אתה רוצה שיהיה איזה משהו מובנה וסדור שבאמת אפשר לעקוב אחריו וגם להרחיב אותו בצורה יותר נכונה אחר כך, בהנחה שהוא מוצלח.

שוקי למברגר: אני רוצה רגע לחזור לשופט בארי ובכל אופן לשאול אותך. בוא נניח שאומרים לך תשמע, אתה פועל כבר כך די הרבה שנים ובהצלחה, כנראה לפי המחקר, ועדיין אם היו אומרים לך תשמע, איזה עוד סמכויות היית רוצה לקבל על מנת שתהיה יותר אפקטיבי.

דניאל בארי: אני לא רואה צורך בסמכויות נוספות. כדי להבהיר

את הדברים, אני עושה את זה כחלק מאוד קטן מהעבודה השיפוטית שלי. זה בערך 3% אולי של העבודה שלי, לכן גם מבחינת תוספת כוח אדם וכו', אין צורך בדברים האלה. צריך פשוט לעשות את זה ביעילות, זה הכל.

אורן גזל אייל: טוב, זה חלק מאוד קטן כי אתה מדבר על עשרים-

שלושים איש בשנה.

דניאל בארי: בסדר, אם יהיה שישים איש, נניח נכפיל את זה,

אז זה יהיה 6% מהזמן.

אפרת שוהם: אני בכל זאת רוצה להעמיק קצת את השאלה אם

אפשר, כי אנחנו שמענו פה על בתי משפט קהילתיים. חשבנו שזה יכול להיות נושא מאוד מעניין לדיון של הוועדה הזאת, אבל - - - באמת יש את הפיקוח של בית המשפט ואת המעורבות של בית המשפט עם גורמים של הקהילה.

דניאל בארי: הוא יכול לתת פרסים, הוא יכול לתת מתנות.

אפרת שוהם: אבל יש קייס מנג'ר, יש מישהו שמתאם את כל

הדברים ומלווה, ומתוך מה שאני שמעתי אצלך, עושה את זה העוזרת המשפטית שלך במידה מסוימת, את התפקיד הזה של ליווי ושל תיאום ושל ריכוז.

דניאל בארי: את הריכוז שירותים עושה הוועדה, שאנשים יצאו

לבדיקות בזמן. את כל הצד המנהלי, העוזרת המשפטית שלי עושה. אני עושה את הקשר הישיר עם אותם המטופלים שמביאים אותם לבית המשפט. הם רואים אותי בתדירות יחסית גבוהה, כי בבתי משפט לראות שופט כל חודש וחצי, זה לא פשוט.

ענת אסיף: אין ספק שהיה כדאי שתהיה עזרה מנהלית.

אפרת שוהם: אני חשבתי אולי איזשהו פונקציה של קצין מבחן

שהופך להיות קייס מנג'ר שעובד עם בית המשפט.

דניאל בארי: יש לי קצין מבחן שהוא,

אפרת שוהם: זה קצין מבחן שנותן,

השופטת דורנר: יש לך.

דניאל בארי: שהוא עוסק רק בתחום הזה, אחרת אי אפשר היה

לקבל תסקירים. היום תסקירים מגיעים במקרה הטוב אחרי שמונה חודשים.

שוקי למברגר: המסגרת הנורמטיבית של קצין מבחן הזה היא

בעצם קצין מבחן שקשור לתסקיר המעצר?

דניאל בארי: לא, הוא לא נותן תסקיר. הוא נכנס לתמונה אחרי

שהתקבלו,

שוקי למברגר: כן, כן, אבל מה המעמד שלו פורמלית? הוא נבחן

בסדר הדין הפלילי, יש לו איזה תפקיד. איפה הוא נכנס מבחינת התפקיד הפורמלי

שלו? איזה משבצת של קצין מבחן?

דניאל בארי: בשלב של ראיות לעונש מקבלים גם תסקירים.

ענת אסיף: הוא מלווה אותו גם לאורך כל,

דניאל בארי: כן, כן. אז במקום לתת תסקיר אחד כמו שמקובל

בתיקים הרגילים, אז הוא נותן לי כל חודש וחצי תסקירי ביניים ובסוף הוא נותן לי

תסקיר מסודר.

ענת אסיף: זה מזכיר גם את בתי המשפט לנוער.

דניאל בארי: כן.

ענת אסיף: אין שום ספק שאם תצא המלצה מכאן או מכל

מקום אחר, אז כבר כן יבקשו,

השופטת דורנר: כמה עברייני סמים, הם מבקשים מעצר על תום

ההליכים, יש בשנה?

דניאל בארי: לשירות בתי הסוהר?

מיכל ברק: לא רק עברייני סמים. יכול להיות אדם שלא ישב

על עבירת סמים,

השופטת דורנר: זה קשה לדעת על מה מדובר.

אפרת שוהם: אנחנו עושים עכשיו סקר של אנשים מכורים

לאלכוהול ולסמים, שמתחיל בעזרת השם באוקטובר, אז יהיה לנו תמונת מצב של

האוכלוסיה שקיימת אצלנו.

- מיכל ברק:** זה כולל עצורים, לא רק שפוטים.
- אפרת שוהם:** לא, רק שפוטים.
- מיכל ברק:** אבל אנחנו מדברים על עצורים.
- אפרים מלכה:** בדרך כלל זה על העבירות האחרות ולא על השימוש בסמים.
- דניאל בארי:** הם אומרים את זה בגלוי, גנבתי כי אני צריך לקנות סם. מנסים לקלוט אנשים שיש להם סיכוי לסיים בהצלחה.
- אורן גזל אייל:** השאלה אם אפשר היה להרחיב את זה מעבר להכפלה, כמובן המשמעות היא גישה קצת פחות זהירה לגבי מי שנקלט למערכת ויש להניח שזה גם יפחית את שיעורי ההצלחה, כי ברגע שאתה מרחיב את התכנית שיעורי ההצלחה קטנים באופן טבעי, אבל השאלה אם יש טעם במהלך שיהפוך את זה לתכנית הרבה יותר רחבה, כשאנחנו מדברים פה לא עשרים, אז יהיו ארבעים ונוסיף אז יהיו שמונים ומאה, לא שאני מזלזל במאה איש בשנה, אבל זה לא מהפכה.
- דניאל בארי:** אם ירחיבו את זה לכל הארץ אפילו עם המספרים הנוכחיים, אז יגיעו לפחות למאה.
- אורן גזל אייל:** תל אביב זה יותר מ-50.
- דניאל בארי:** יש צפון. גם בדרום יש הרבה מאוד עבריינות סמים.
- אורן גזל אייל:** ברור.
- ענת אסיף:** חוץ מזה בהמשך לשאלתך לגבי המהפכה כן או לא, אז אפשר לראות את זה כאיזשהו רצף של דברים שאולי יצאו מכאן כהמלצות, או לא מכאן. אם יש את המתווה של אריאל סגל, שיכול לדבר על השלב הראשוני של לפני, וזה על השלב של היותר חמורים כי הם מגיעים למעצר. אתה מסתכל על רצף של שינויים, אז זה כן יכול להיות.
- אורן גזל אייל:** זה לא דווקא לסמים.

ענת אסיף : אבל גם לא בתנאים שמגיעים למעצר. אני מדברת

כשמסתכלים על רצף של דברים שיכולים להתאים לאוכלוסיות שונות, זה כבר כן יכול להצטבר למשהו שהוא משמעותי.

חגית לרנאו : תראי, בית כלא רגיל זה נדמה לי שמונה מאות

מקומות. אתה חושב אפילו שהפוטנציאל בארץ לעברייני סמים הוא מאתיים ולעברייני אלימות במשפחה הוא עוד מאתיים, זה ארבע מאות אנשים, זה חצי בית כלא. אם ההמלצות של הוועדה הזאת יביאו להפחתה של חצי בית כלא, זה נראה לי הישג מאוד יפה. לא צריך לחשוב על אלפים.

אפרת שוהם : יש שם אוכלוסיה ש-98% סיכוי שהם יגיעו למאסר

עד תום ההליכים, כי זה אחד המדדים הטובים ביותר של מאסר בפועל.

אורן גזל אייל : כן, אבל לפי הגישה הזאת אפילו אם - - - שום דבר

ברצדיביזם שלהם, אנחנו נחסוך, כי במקום שהם יהיו במעצר, הם יהיו במסגרת הטיפולית. אחרי זה הם יעשו את אותה כמות עבירות ושוב יכנסו לכלא באותה מידה, אחרי תקופת המעצר באופן משמעותי.

אפרת שוהם : אנחנו עשינו מחקר על קהילות טיפוליות בתוך

הכלא, לא מחוץ לכלא, וזה בהמשך להערה של אורן, ואנחנו השווינו את זה לאסירים שנמצאו בתוכניות טיפול נקודתיות באגף, ואנחנו רואים שבאופן מובהק החזרה לעבריינות יורדת. גם התקופה שהם חוזרים לעבריינות היא תקופה ארוכה יותר, וגם החזרה נדמה לי ב-16% פחות. הרעיון של קהילה טיפולית הוא רעיון שמוכיח את עצמו אפילו אם הוא פועל בתוך הכלא, שההנחה היא שאולי מחוץ לכלא הוא פועל טוב יותר, כי פה יש איזשהו שילוב גם של פיקוח סמכותי מצד אחד וגם הרעיון של קהילה טיפולית ובית משפט סמים כמו שאני מבינה ממך. צריך שילוב של שני הדברים ביחד, אז לפחות תיאורטית אני חושבת שהרעיון הוא רעיון טוב.

השופטת דורנר : כך זה נראה. טוב.

אפרת שוהם : אולי צריך לבקש ממישהו משירות המבחן, שעוסק

בנושא הזה של קהילות טיפוליות,

דניאל בארי : שרון ימיני מרכז משירות המבחן.

אורן גזל אייל: טוב, אבל האמת היא שיחד עם הדו"חות האלה

נראה לי שקיבלנו,

השופטת דורנר: אני חושבת שיש לנו תמונה.

דניאל בארי: אם תצטרכו איזשהו מידע, כמובן אין שום בעיה.

אורן גזל אייל: בסדר גמור, תודה רבה. אני כל פעם אומר, צריך

להרחיב את הקהילות אבל גם להגדיר למה הרחבת הקהילות לא תרחיב פה בשום מובן את מספר האנשים שמטופלים במערכת, אבל זה יקטין את מספר העצורים באופן כמעט אחד על אחד.

השופטת דורנר: הרעיון הרי שאנחנו רוצים, כלל שאפשר להקטין

את מספר האסירים, בשביל זה אנחנו יושבים פה. להכניס את כולם לבית סוהר זה פתרון פשוט.

אפרת שוהם: בעניי האוכלוסיה הצפה ביותר זה עברייני מין,

אבל בעברייני מין יש לי איזושהי בעיה תיאורטית עם הפרוייקט הזה של קהילה טיפולית, כי חלק מהמחקרים בעולם מראים שבהקשר של עברייני מין זה הופך להיות איזושהי קהילה שהיא תומכת בהתנהגות הסוטה, ולא מכוונת לכיוון נורמטיבי. פה אני לא יודעת מספיק בנושא של עברייני מין ואולי שווה כן אולי להביא את תמי שמפעילה את המרכז יום לעברייני מין בפתח תקווה, כי שם האוכלוסיה היא מספיק גדולה, שכן להערכתי יש את אותה קבוצה של מצד אחד מעצר עד תום ההליכים ואולי כן חלופה לטיפול, זאת אומרת את אותם עשרים שאנחנו מוציאים בסמים, אני חושבת שהם קיימים בעברייני מין. אני רק לא יודעת עד כמה הרעיון של קהילה טיפולית הוא באמת רלוונטי לסוג הזה של העבירה או העבריינים.

חגית לרנאו: אני חושבת שהבעיה עם עבריינות מין זה שמאוד

קשה להשתחרר מהרגשות הגמוליים.

השופטת דורנר: בוודאי, וגם יש בזה איזה מסוכנות מפחידה.

שוקי למברגר: זה לא עצורים עד תום ההליכים.

חגית לרנאו: נראה לי שגם מבחינת שיעורי העבריינות אני

חושבת שיש הרבה יותר עברייני סמים ועברייני אלימות במשפחה מאשר עברייני מין וגם מבחינת הצליח למכור את ההמלצות האלה החוצה בלי לגעת באיזה גרעין שהוא ישר יתנגש בגלל האינטרס הגמולי, זה נראה לי עבריינות מין מהמקום,

השופטת דורנר: זה נכון לגמרי.

חגית לרנאו: הבעיה היא שזה קצת ביצה ותרנגולת כי מה שנכון

במקרה של עברייני סמים, זה שאין לנו את המסגרות הטיפוליות בקהילה בגלל אותה התנגדות, לא כי זה בהכרח לא נכון מבחינה תיאורטית או שאין אוכלוסיה מתאימה.

השופטת דורנר: אבל צריך לקחת בחשבון תמיד את הגישה

הגמולית, את דעת הקהל, את הלגיטימיות שאתה יכול. ---- אבל עם סמים אפשר לעשות את הניסוי.

חגית לרנאו: אנחנו מדברים על אוכלוסיה מאוד גדולה שהיא

לא כולה מפלצות שמשחררות מהכלא ואונסות בחופשה.

השופטת דורנר: ----

חגית לרנאו: נכון, אבל תפקידנו לצאת מחוץ לסיפור הזה.

ענת אסיף: אבל מצד שני בעצם מערכת המשפט הישראלית

קיבלה איזושהי הכרעה בכיוון הזה כשחוקקה את החוקים של האחרי מאסר. טיפול ופיקוח ושיקום אחרי.

חגית לרנאו: יש חוק.

השופטת דורנר: יש חוק שדורש שיקום.

מיכל ברק: אפרופו מסגרות פתוחות ומסגרות שמחוץ

למקצוע, הייתי הממונה על עבודות שירות בעונותיי והיה לנו מקרה של עובד שירות שישב על עבירת מין ונשלח לעבודות שירות ובדרך לעבודה בעבודות שירות ביצע עוד עבירת מין ואתם לא מאמינים מה הוא קיבל בבית משפט, עוד עבודות שירות.

השופטת דורנר: אבל צריך לקרוא את הפרטים, אני לא יודעת.

מיכל ברק: הפרטים הם שאני ניסיתי להגיש ערעור ואמרו לי

שאני צודקת. בשורה התחתונה, שזה לא יהווה תקדים למקרים הבאים, הם לא הולכים לערעור. זה המקרה.

אורן גזל אייל: זה מסוג הדברים שהייתי קורא את פסק הדין כדי לדעת.

אפרת שוהם: ---- אבל מרגע שהתושבים הגיעו, אסרו על מי שהשכיר לו את הדירה להשכיר לו את הדירה ולא מאפשרים למטפל שלו לטפל בו. פה זה לא יעלם באוויר, זאת אומרת הוא ישאר ובלי איזשהו פיקוח, ואני מבינה גם שהוא מלווה על ידי יחידת הפיקוח של שב"ס. הנושא של הפיקוח די תפור ודי הדוק ובכל זאת מבחינת הציבור, שישכנו אותו אבל לא אצלנו.

אורן גזל אייל: אפשר לדון על הדברים. תראי, בכל הדיונים של הוועדה התחלנו לחשוב על שני הקצוות, על העבירות החמורות יותר, האם אפשר איכשהו לחשוב על קיצור המעצרים, על העבירות הקלות יותר, האם אפשר לחשוב על חלופות. כל הדיונים עד כה התכנסו לדיון רק על החלק השני, רק על החלופות ב- - - ואפילו בבית משפט לסמים זה עדיין ב- - - . אנחנו לא מדברים על הנורבגי שרוצח שמונים ושבעה אנשים, עשרים ואחד שנה במקום שמונים ושבעה מאסרי עולם. אנחנו מסתכלים רק על הקצה השני וזה בין היתר מתוך הבנה שאני לא יודע עד כמה אני יכול לחיות איתה, אבל מתוך הבנה שציבורית, פוליטית נורא נורא קשה לטפל ב- - - .

חגית לרנאו: בתחילת הישיבה דיברנו על רש"א. חיזוק רש"א זה אחת הדרכים לקצר את המאסרים הארוכים.

אפרת שוהם: פה מדובר על אנשים עוד לפני שנשפטו, זאת אומרת שהם בתקופת המעצר עד התום ההליכים ואולי הנושא של איזוק אלקטרוני כן יוכל להעביר לציבור איזושהי תחושה,

השופטת דורנר: את אומרת שאפשר להכניס גם את עברייני המין כסוג עבריינים שבזמן מעצר עד תום ההליכים אפשר לטפל בהם.

אפרת שוהם: למשל על פיקוח אלקטרוני כדי לומר שכל הפיקוח

הוא יותר מופקד, הוא יותר אמיתי. לא את כולם. זה קטגוריה מאוד מאוד רחבה.

השופטת דורנר: לא מוכרחים להכריע.

שוקי למברגר: הידע שיש לי היום, אני מסתייג, אבל כמובן אני

פתוח לשמוע,

השופטת דורנר: קודם כל אנחנו כולנו נהיה פתוחים לשמוע. אני

מאוד רגישה למה שאפשר למכור, מה שאומרים, ומה שאי אפשר למכור. אני רוצה

שבסופו של דבר נגיע להמלצות כאלה. א', אנחנו פה באמת ועדה מאוד גדולה, אבל

שציבורית אפשר יהיה גם לעשות. אז האויב של הטוב הוא הטוב מאוד.

אורן גזל אייל: אני מסתייג מהותית.

אפרת שוהם: יש מחקר הערכה מאוד מעניין שנעשה על המרכז

יום לטיפול בעברייני מין בפתח תקווה. עשו אותו ד"ר יעלי גיסיס שמוכרת לך קצת

מטיפול בעברייני מין במגזר החרדי וד"ר מני שחורי. זה נמצא ברשת באתר של

רש"א והוא מאוד מעניין.

אורן גזל אייל: אני לא אומר שאי אפשר לטפל בעברייני מין.

השופטת דורנר: השאלה אם אפשר להימנע מעונש מאסר.

אורן גזל אייל: נכון, מאותו עברייני מין שכנראה הוא סדרתי.

אפרת שוהם: מה שאתה בעצם אומר לי, שהמרכז יום זה

לאוכלוסיה שונה מהאוכלוסיה שאנחנו מדברים עליה, של עצורים עד תום ההליכים.

אורן גזל אייל: אני חושב שכן.

אפרת שוהם: אבל מה שאני אומרת, שהרעיון של בית משפט

סמים, אפשר ליישם אותו גם לגבי אוכלוסיות אחרות, כי זה נותן את החיבור של

טיפול בקהילה עם פיקוח סמכותי שנותן בית המשפט. זה לא חייב להיות עצורים עד

תום ההליכים. זה מה שאני מנסה לומר.

השופטת דורנר: בסדר, נדון בזה.

אורן גזל אייל: גם עברייני מין, חשוב לטפל בהם.

השופטת דורנר: להיפך, אדרבא, חשוב לטפל בהם.

אורן גזל אייל: בסופו של דבר אדם שנקלע לתוך מציאות של

עבריינות, למשל אלימות במשפחה. אלימות במשפחה זה לא אירוע אחד.

השופט דורנר: הוא אלים בבית.

אורן גזל אייל: אלים בבית.

השופט דורנר: סמים.

אורן גזל אייל: הוא נכנס בגלל ההתמכרות שלו לסמים, נכנס

לאיזה מעגל שהוא לא יכול לצאת ממנו בגלל ההתמכרות שלו לסמים. יש סוג

מסוים שאתה יכול לנגוע באיזה גרעין פנימי, לטפל בו ואתה פותר בעצם את

הסיטואציה העבריינית שהוא נקלע אליה. אותו עבריין מין שהוא סדרתי, אותו

עבריין מין שבדרך כלל נתפוס אותו כעבריין סדרתי, הוא לא מסוג הדברים שאנחנו

נשחרר אותו לאיזושהי קהילה. אני לא יודע מה גורם בסופו של דבר לעולם עבריינות

המין לסדרתיות או פדופיל למשל.

השופט דורנר: גם מה זה עבירת מין? השאלה אם אחד חושף את

עצמו לדוגמא, יש כל מיני,

אורן גזל אייל: זה משהו אחר. אדם פדופיל, אדם שמנסה באופן

סדרתי, לא אונס אבל עושה מעשים מגונים לנשים ברחוב,

אפרת שוהם: אני זוכרת בכינוס אצלנו שעשינו באשקלון, אמרה

קצינת המבחן שבשנה יש שמונה מאות אנשים שהורשעו בעבירות מין, שמטופלים

בשירות המבחן. אני מניחה שהרצף הזה קיים גם מחוץ לכלא. בתוך המסגרות

האלה שווה לבדוק את הנושא הזה של פיקוח סמכותי.

ענת אסיף: אז לא בחלופה.

אפרת שוהם: יכול להיות שעבריין מין, ברגע שהוא עבריין מין,

הוא כן נמצא במעצר עד תום ההליכים. יש פה איזושהו קושי לוגי, כי אם הוא במעצר

עד תום ההליכים הוא גם בסופו של דבר נמצא במעצר, כי אין חלופה.

שוקי למברגר: אנחנו מדברים על אותם עברייני מין שהיו עוצרים

אותם, אבל חלף המעצר זה מן קהילה עם פיקוח סמכותי.

אפרת שוהם: שאין לך אותה.

שוקי למברגר: שאין לי אותה והשאלה אם אנחנו רוצים אותם

עבריינים שבדרך כלל שהם עוצרים אותם, יותר חמורים, באמת עברייני מין לקחת אותם לאיזה חלף טיפולי. זה אני לא משוכנע שזה נכון. אבל לשמוע את זה, אני כמובן אשמע.

ענת אסיף: פה אני מסכימה. הפן הציבורי פה הוא מאוד

משמעותי כי צריך למקם אותם איפשהו.

השופטת דורנר: יש מישהו שמטפל בזה? מרכז את זה?

ענת אסיף: יש בשירות המבחן, יש מי שמרכז.

השופטת דורנר: אז נשמע. אז אולי בישיבה הבאה כדי שנהיה

שקטים, נשמע.

ענת אסיף: ההוסטל היחיד שהיה לעברייני מין, סגרו אותו

בגלל השכנים, בבית שמש. הציבור פה לא מאפשר. הציבור זה כולנו. אני מניחה שאף אחד מאיתנו לא רוצה בשכונה הוסטל.

אורן גזל אייל: בעברייני מין חלק גדול מהבעיה זה רוב עברייני

המין, אין חשש למסוכנות מיידית. בניגוד לפורצים שהרצבידיזם שלהם הוא כמעט ברור לחלוטין, חלק גדול מעברייני מין, לא רצידיביסטים,

השופטת דורנר: יש כאלה שכן.

אורן גזל אייל: אבל זה לא רוב עברייני המין. רוב עבירות המין הן

לא כאלה.

חגית לרנאו: אני פשוט חושבת שמבחינת איפה להתחיל ליצור

שינוי, קבוצת עברייני מין, אם יש שינוי, זה יהיה דווקא בחלקים של סוף המאסר. יהיו מסגרות טיפול, אז הם יאפשרו לשלב אותם בשליש, וזה המקום היותר נכון לחשוב.

אפרת שוהם: הדיון הוא קצת תיאורטי.

מיכל ברק: יש עוד בעיה עם עברייני מין לעניות דעתי, שאם

אנחנו דיברנו על הנושא של ההודאה לפחות בחלקו, אז בעברייני מין זה אישיו בפני עצמו. אם אתה רוצה להתנות את זה כבסיס להפניה על בסיס של חלופה למעצר, אז

זה שלב מאוד מוקדם וזה מאוד בעייתי. אנחנו גם צריכים להשקיע הרבה אנרגיות ולהוציא מהם חלקי הודאות, ועוד פעם, לא ברמה המשפטית אלא ברמה של לקיחת אחריות לטיפול.

טוב.

השופט דורנר:

אז היה הרבה יותר קצר ממה שחשבנו, אבל זה

אורן גזל אייל:

נראה שינוי.

אני חושבת שאנחנו מתחילים להתגבש, כמו

השופט דורנר:

שאומרים, הגיע הזמן. ככה זה יהיה לנו ועדה לנצח.

יכול להיות שלדיון הבא נדאג שיהיו את הנתונים

אורן גזל אייל:

משירות המבחן ומשירות בתי הסוהר ולחזור להעלות את הדיון של מבחן אינטנסיבי או השמות האחרים שזרקנו כחלופה לעבודות שירות, כי שירות בתי הסוהר לא היה בישיבה שבה היה נראה שיש קונצנזוס סביב המסקנה שצריך להחליט. - - - ששירות בתי הסוהר יהיה בישיבה הבאה.

נעשה את זה. תודה רבה.

השופט דורנר: